

۱۹۲۶

ایکینجی جلد

تورکیات مجموعہ سی

استانبول دارالفنون تورکیات استیتوسی طرفندہ نشر ابیدلیر

مدیر:

کرم سبلی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنون شده «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

استانبول - دولت مطبعہ سی

۱۹۲۸

رئیس شاعرانہ

عثمان زاوہ احمد تائب افندی

علی جانب

معاصر لرینک « ہزل وجدی بادام دومغزدن نشان ، قولاً و فعلاً فی الجملہ ممنونی اولدینی رجال دولتک ثنای مدحتندہ و آزرده نیش آزری اولدینی کمنہ لک نظم ونثر ایلہ تشہیر و مذمتندہ پہلوان ، حاصلی قلم بوقلمون رنکی دشمنانہ مار مسموم اللعاب و دوستانہ طوطیء حلواللسان ایدی » [۱] و « شمشیر طبیعی دودم و زبان جوہر فشان و زبانہ نشانی اجرا کن احکام مدح و ذم اولوب کندو ایلہ ایقاد کاوہ مشاجرہ ایتک داعیہ سیلہ ضرب حدید بار دایدن حاسد لری حقندہ اولان ہز لیا تی نکاشتہ صحایف اشتہار اولمشیدی » [۲] دیہ توصیف ایتدک لری « عثمان زادہ تائب افندی ، اوچنجی سلطان احمد « دورندہ » رئیس شاعران « تعین ایدیلش ، یاشادینی عصرده بالخاصہ حاضر جوابلنی ، زباندارالنی ، نکتہ پردازلنی ایہ شہرت بولمش بر آدمدر . آشاغیدہ ، شخصی خصوصیتلرینی ، زمانندہ کی موقعی اوزون اوزادی یہ آکلاتاجغز . بورایہ همان شونی علاوہ ایدہ لم : صمیمی دوستلرندن نوچوک چلی زادہ عاصم افندی ، تائبک وفاقی مناسبتیلہ ، تاریخہ یازدینی فقرہ دہ « حقا کہ غریب فیضہ مظهر و انتاج مرام ارباب حاجتدہ مزاح آلود کلماتی امثالنک جد و ابرام ایلہ نیازندن زیادہ مؤثر » و « خانہ سی مجمع ظرفا و مجلسی رونق شکن بزم بایقرا » اولدینی اہمیتلہ قید ایدہر .

احمد تائبک باباسی « سلیمانہ وقفی روزنامچہ جیسی » ایکن وفات ایدن « عثمان افندی » در [۳] . عثمان افندی « عصرندہ خواجکان فلک عنواندن مالیہ تذکرہ جیلکی منصب جلیلہ سیلہ بلند اقران » اولمشیدی [۴] . تائب استانبولدہ دوغمشدر [۵] ؛ ائی بر تحصیل کورمش ،

[۱] عاصم تاریخی ، صحیفہ ۱۷۲

[۲] صفائی تذکرہ سی

[۳] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد] ، رامز تذکرہ .

[۴] رامز تذکرہ سی

[۵] صفائی ، سالم ، رامز تذکرہ لریلہ وقایع الفضلا [جلد ۳] .

[۱] رامنہ تذکرہ سی
[۲] عاصم تاریخی ، صحیفہ ۱۷۰
[۳] کذا
[۴] سری التواریخ

[۵] تائیک - بوکونه قادار - یالکز ایکی کتبخانه ده منشائی بولایلدیم . بونلردن بری ملت کتبخانه سنده [۵۵۷] ، دیکری نورغمانیه ده [۴۲۹۳] نومروده مقیددر . خیلی اللردن کچهرک نهایت امیری افندی به واصل اولدینی اکلاشیلان نسخه تک ظهرنده « من خطه » قیدی شاعرک خط دستیله محرر نسخه دن استفساح ایدیلدیکنه دلالت ایدیورسده ده ، ایچنده پک چوق اولا خطالری و نقصانلر واردر . نورغمانیه ده کی نسخه داها دوغرو ، بناء علیه اعتاده داها لایقذر . عثمان زاده تک منشائی کوچوک بر جلدون عبارتدر .

«سعادتلو، عنایتلو مرحمتلو سلطانم حضرتلرینک اولین سلم پایه چاه و جلاللرینه، که نظر فرقی ایدم چک مرتبه دن اعلا در، وضع جبین ابتهال اولنق خالانده عنوان دیباجه مقال، دعای دولت و اقبالاری ایله توشیح و تزیین اولندقدن صوکرما مسامع خدام کرامه بو منوال اوزره نشر صحیفه عرضحال اولنورکه چاه جانگاه غمدن خلاصم وابسته کئند همتلری اولمغین استدعای عنایت ایله زیرجناح حمایتلرینه التجا اولمشدر. (یت) هرکس درین جهان بکسی التجا کئند. ماراهمین بسایه لطف توالنجاست. (نثر) بزم کبی بی کسه فریاد رسلک ترازوی اعمالده حج پیاده ثوابنه موازن اولوب ذخیر آخرت ایدیکنده قطعاً اشتباه یوقدر. اوتوز سنه به قریبدر بادیه پیمای طریق تدریس محنت انیس اولوب (یت) بس و پیش اولقدنر کشت ایلدم راه تمنایی. کورنلر دیدیلر واریسه بو بیچاره سرمد. (نثر) تنزلات متعاقبه دن بیتاب و رجعات قهقریه دن صنعت آموز شاگرد درستاناب اولمقله سنکلاخ بیابان حرمان ایله آبله پای طلب و آرزوی رشاشه سرچشمه آمال پادروها ایله تفیده اب اولدیغمدن قطع نظر زاد راه دور دست اولان نانپاره معیشت که انکله سد ثلثه جوع ایدردم، اول دخی ربوده دست قهر دهر اولمغین (شعر) چه کنم که نخل حرمان. به ازین ثمر ندارد. (نثر) مفهوم دل آشوبی اوزره مشتای بدحالان ابنای زمان اولمشدر. بحمدالله تعالی نوهار دولترلنده کوکلر کل کبی کشاده و خاطرلر قبول رقم فیضه آماده اولوب هرکس رتبه استعدادنجه خوشه چین خرمن احسانلری ایکن جاشا که تائب نامرادک اول خوان یغمان وایه سی حرمان اوله. فی نفس الامر زمان سعادترلنده فایز رهینه مرام اولیوب نه وقت اولسه هم کرک. (یت) درین ایام اگر دولت نیام. بامیدی کدام ایام باشم. (نثر) اگرچه (یت) میکندارد خجلتم هرگاه میجویم مراد. در نهاد بیدلان عرض تمنا آتش است. (نثر) فحواستجه استیلای تاب شرمساری کل کل و کبر ناطقه در، اما سرمایه صبر و شکیب، منسوب دست جفا بیوست یغما کران غموم سامانوز اولمغین امید واری کترین، رشحه زلال عنایتلریله ره نشین سرکوجه انتظار ایدیکم اعلامه جسارت اولندی که (یت) غمکین نشود طبع کل از ناله بلبل. فریاد کدا رونق بازار کریمست. (نثر) باقی امر و فرمان سعادتلو سلطانم حضرتلرینک در (یت) من نه کویم که لطف و احسان کن. ببنده ام هرچه بایدت آن کن.

بو مکتوبی نه زمان و کیمه خطاباً یازدیغنه قطعیتله حکم ایدیله من. «اوتوز سنه به قریبدر بادیه پیمای طریق تدریس محنت انیس» اولدیغندن بحث ایتدیکنه باقیلیرسه. ملازمتی تاریخندن اعتباراً. ۱۱۱۹ سنه سنه یاقین برزمانده قلمه آلدینی آکلاشیلیر. نورعثمانیه ده کی نسخه نک صوکنده شاعریک مکتوبلرینی ۱۱۲۴ ده طوپلادیغنه دائر بر قید وارد. مقدمه ده ایسه شو عباره اوقونمقدمه در:

«..... پیچیده منوال تحریر اولان مکاتیب جمع و ترتیب و اوج فاصله و برخاتمه اوزره ترتیب اولنوب جناب معانی نصاب معارف اکتساب مکارم انتساب (قطعه) شاه بیت قصیده اقبال. دره التاج افسر اجلال. رکن دولت سرای خاقانی. محرم بزم خاص سلطانی. (نثر) عمیم الکرم، کریم الشیم، ولی النعم، علی الهمم، مسند آرای کامکاری، خزینه دار شهریار، خداوند سامی مکان،

آغای جلیل الشان طال بقاء و نال ماعتناه حضرتلرینک خاکپای شریفلرینه اهدایه جسامت و بو بیت ایله بسط مقدمات معذرت اولدی :

سن سلیمان رتبه بر ذات مکارم پیشه سگ
سا که نسبت (تائب) بیچاره بر قارنجهدر
هرنه دکلو تحفه سی بی قدر ایسه ایله قبول
تحفه سی قارنجه نیک چون کندی مقدارنجهدر

بو اعتبارله منشآتک منتهاسنی تشکیل ایدن بو مکتوبکده « خزینه دار آغا » یه تقدیم ایدیلدیکی ، اک یاقین بر احتمال ایله ، قبول ایدیله بیلیر . احتمال که بو مکتوبک تأثیریه « ۱۱۱۸ صفر الحیرینک اون ایکنجی کونی ینه حرکت مثلیه اعتباریه آلاشهرلی عبدالله افندی دامادی الحاج محمد افندی یرینه مصطفی آغا مدرسه سی سزا ، ۱۱۲۰ صفر الحیرینک اون بشنجی کونی موصله صحن اعتباریه شیخ الاسلام سابق علی افندی مرحومک برادر زاده سی ابراهیم افندی یرینه قوجه مصطفی پاشا مدرسه سی اعطا اولمش ایدی » [۱] . احمد تائبی بوندن صوکره ترفیع و ترفیه مظهر اولمش کوروپورز . ینه ۱۱۲۰ سنه سی « ربیع الآخرینک یکرمی سکرنجی کونی ذکی زاده محمد صالح افندی یرلرینه صحن ثانیهدن بری احسان ، سنه مذکوره ذی القعدة الشریفه سنک آلتنجی کونی ابتدا التمشلی اعتباریه بیاضی زاده حامد افندی یرینه ادرنه قیوسنده واقعه مهرماه سلطان مدرسه سی شایان کورولمش ایدی » [۲] . تائب آرتق بوش دورمیور ، هیچ بر فرصتی قاچیرمایارق حکمداره ، وزیرلره قصیده لر ، « قصیده تاریخیه » لر تقدیم ایدیوردی . مثلاً ۱۱۲۲ موسقوف سفری مظفریتله نتیجه له نجه ، اوچنجی سلطان احمده خطاباً بر « قصیده تاریخیه » قلمه آلدی [۳] . متعاقباً تائب « موصله سلیمانیه اعتباریه الماس محمد پاشا امامی ابراهیم افندی یرینه قاسم پاشا مدرسه سنه اعتلا » ایتمش کوروپورز [۴] . ۱۱۲۷ ده وندیکیلرک لندن موره قلعه لری آلتینجه ، شاعر صدر اعظم شهید علی پاشایه :

مصحف رایات اقبالکدر ای صدر کزین وفق کردن زب دوات نسخه بازوی دین
سن اوسالار مظفرسک که شایاندر اکر ماه نو اولسه سمند عزیمک سیمین زین

[۱] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد] .

[۲] کذا .

[۳] سالم تذکره سی .

[۴] ینه وقایع الفضلا [عینی جلد]

اولدی شمشیرک سنک آینه فتح و ظفر
 قله افلاکه نصب ایتدک درفش نصرتی
 برغزا ایتدک که فردوس ایچره شهر آیین ایچون
 برغزا ایتدک که یم تیغ قهرکدن سنک
 برغزا ایتدک که قویدک صفحه عالمده نام
 چند روز ایچره مسخر اولدی بونجه مملکت
 ایلده اسکندر کی علمکشاق بعد ازیں
 بارک الله ای سرافراز غزات مسلمین
 عالم ارواحه اولدی مزده رس روح الامین
 غره صنمه مادر دهر ایتدی القای چنین
 قلعهلر فتح ایلدک کیم هریری فص نکین
 اولمشیکن هریرینک فتخی موقوف سنین

بیتلریله باشلایان بر « قصیده تاریخیه » تقدیم ایتدی . بونی شویله بیتیرسوردی :

ایلدیم برپته ایکی مصرع تاریخی درج
 ینه اقبال ایلده بالجله قلاعن فتح ایدوب
 کوله [۱] دستاویر ناجیزانه عبد کین
 موره بی قیلدی علی پاشا بلادالمسلمین

« تاریخ پسندیده آصفی اولوب ایکی یوز مسلسل سکه حسنه احسان ایتمکه شاعر
 مزبور ایکی یوزدن مسرور اولمشدر » [۲] . تائب مدرسه ده آرتیق اک بویوک رتبه لری
 بربری آرقه سنمه قازانمش بولونیوردی . نهایت ۱۱۲۹ ده حلب قاضیسی اولدی [۳] .
 بر سنه صوکر ا عزل ایدلدی . استانبوله عودت ایدنجه ، هنوز بش آی اول صدر اعظم
 اولان داماد ابراهیم پاشایه التجا ایتدی . عاصم افندینک افاده سنه کوره « مقتضای محذومیت
 اولان تجمل وزینته مائل و عرض حشمته غایتله شیفته دل اولوب حلبدن عزلی حالنده نظر
 صدر اهالی پرور ایلده احوالی قرین حسن نظام واسباب احتشامی تمام اولمقین فنار باغچه
 مقابلنده انشا ایتدیکی قصر عالما و مرحومه والده سلطان اوقافندن آلوب تعمیر واحیا
 ایلدیکی تیمور قبو حیفته لکنه صدر اعظم چاکر نواز و شیخ الاسلام افندی وقپودان پاشا
 حضراتی دعوت و مراسم مهمانداری اجرا سنده لایقی اوزره حرکت ایلده محسود اقران
 اولمشیدی » . حمیدیه کتبخانه سنده ۲۴۸ نومروده مقید (صحت آباد) ک صوکنده شو
 قطعه اوقونمقدردر :

اولسه فرضا اثم حسن قبوله مقرون
 دیسهلر سویله مرادک نه در احسان ایدلم
 قیسه توجیه نظر لطفله صاحب دولت
 باغه تشریف شرفبخش ایدردم منت

ظریف، حاضر جواب، هجاو عثمان زاده، « ابراهیم پاشا » نك حضورنده تورلو تورلو نکته لر،

[۱] کوله : که اوله

[۲] صفاتی تذکره سی

[۳] وقایع الفضلا ، سالم تذکره سی ، عاصم تاریخی

شاقاقلانقلر یاپیوردی . حتی « مضحککله مصاحب » بیله اولمشدی [۱] . ابراهیم پاشا سایه‌سنده آلدی ایتدیکی (تیمورقانی) چیفتلیکی ایسه ، اودورده آلمعمور ، الئزنکین بریردی . یینه عینی عصر شاعرلرندن اولان دفتردار عاطف افندی شو قطعه‌سیله اوراسنی نه کوزله آ کلاتیور :

بو جای داکشای بی بدل عاطف عجب میدر بهشته ظفره صاتسه رسم و طرح دلکشاسیله
مرتب جلّه اسباب نشاط ذوق جاویدی کیرن آدم ایچندن چیممور حسن رضاسیله

عقبنده ۱۱۳۰ « بساروفجه معاهده‌سی » عقدایدیلن نهمسه حربی مناسبتیله ده « تائب » غایت اوزون برقصیده یازمشدر [۲] ؛ بز او حربده هزیمته اوغراش ، بلغراد قلعه‌سنی دوشمانه قاپدیرمشدر .

تقدیره کیم که ربط وثوق جنان ایدر سایم حکم پادشه انس و جان ایدر

مطلعیله باشلایان بومنظوم تسلی نامه ده ، هزیمت ، برمعتاد « تقدیر الهی » شکانده افاده ایدلمکده نر :

تطهیر خلط علت ایچون خسته‌نی حکیم زخم آشنای نیشتَر خونفشان ایدر
موسی کبی کلیمنه کور ابتدا خدا یاقوت اخکری بیجه مهر دهاز ایدر
فعال مایریدور احکامنه آنک کیمدرکه اعتراض چنین وچنان ایدر

.....

بازارگاه رزمده سوداگران حرب کاهیجه سود ایدرسده کاهی زیان ایدر
مات آیلنجه خصمی شطرنج بازو زرم کاهی فدای آفت تیغ و سنان ایدر [۳]
بردرد یوق که منشای تقدیر اولیه یینه تدارکن ملک مستعان ایدر
صبری شعار ایدرسه تلافیلر ایلوب بر غم و پررسه اون اوقدر شادمان ایدر
تقدیره ربط حال ایدن آزاده خاطری عزت نه شادکام ونه ذلت مهان ایدر

[۱] سری التواریخ

[۲] الی سکنز بیتدن ترکیب ایدن بوقصیده نک - املا خطالر یله دولو - برصورتی ملت کتبخانه‌سنده (۶۳۴) نومرولی « مجموعه » ده مندرجدر . دیگر برصورتی نور عثمانیه کتبخانه‌سنده (۴۹۵۸) نومروده مقید رساله لر آراسنده محرر « تلخیص الحکم » ایچنده در .

[۳] تائبک بومآلدی دیگر بر منظومه‌سی ده حالت افندی کتبخانه‌سنده (۷۶۳) نومرولی مجموعه ده مندرجدر . بوجمعه‌نی قلمه آلان شاعر فائز افندی ، منظومه‌یه سرلوحه اوله رق « قصیده تائب افندی در ستایش حضرت وزیر مکرم ابراهیم پاشا یرالله له بالخیر مایشادر زمان میر آخوری سلطان احمد » عباره‌سنی علاوه ایتشددر . بو عیاره ، تائبک تا ۱۱۲۸ سنه‌سنده ابراهیم پاشایه انتساب ایتش اولدیغنی کوسترمش اولوبور .

قلب کسیره تسلیه در غزوه احد	کیم استماعی آدمی حیرت نشان ایدر
اما که فتح مکه و حیرله در عقب	هر عسره حق ترادف یسری عیان ایدر
مغلوب ایدوب خدا آلامان دشمن آکا	مستوق کی ترانه کش الامان ایدر

تائبك اسكي مخلصي «حمدي» ایدی [۱]؛ دیلندن ، قلمندن هرکس بیزار اولمشدی. اوتة کنه بریکنه حرف اندازلق ایدیور ، چوق آغیر ، حتی مستهجن هجویه لر یازیوردی. بالطبع بو حرکتلرینک ضررینده ، مقابله سنی ده کورو یور ، زمان زمان عزل صدمه سنه اوغریور ، مدرسلک مسلکندنه کیری به حرکت ایتدیریلور ، باشنه بیگ تورلو بلا کلیوردی. صفائی افندینک افاده سنه کوره «توفیق باری ایله سترده کزلك استغفایلیوب بالکلیه اول وادیدن پاکشیده فراغ و مکفر سیئات اولاجق سمته سالک هدایت سراغ اولوب مخلص دخی کندو کی تائب ایشدر» ؛ کندی افده سنه باقیلیرسه ، مزاح و هجو وادیسندن آلتی تماماً چکدیکی حالده کورو شدیکی آداملرک افتراسندن قور تولامامشدر . حتی بر آن گلش که «یاران ماران» دن بوس بوتون آیریلش ، گاه قاضی کوینده کی کوشکندنه منزویانه یاشامش ، گاه تیمور قبوده کی چیفته لیکندنه زراعتله اوغراشمشدر [۲]. شوییتی ، شاعرک او آنده کی روحی حالتی نه صمیمی آ کلاتیور :

خلقدن کوکک اول مرتبه در وحشی کیم عکیم آدم دیو مرآتة نگاه ایلیهم
 رامنر افندی «اواسط حاللرنده جمیع منیهاته تائب واستغفار و توبه لرندنه ثابت و برقرار
 اولمغله مخلص هر قوم وسیله اختیار اولوب مشایخ عصرینک برندن منیب و سالک و سر رشته
 تبرکة نفسه مالک» اولدیغنی قید ایتمکده در .

خلاصه بوهنگامده ، معاصرلرینک افاده سنه ، کندیسینک ده ادعاسنه کوره هجودن ، حتی شعردن واز کچمش ، تاریخه ، اخلاقه ، حدیثه دائر تألیف ، تلخیص ، ترجمه صورتیله اوافق اوافق رساله لر قلمه آلمشدر . بونلردن برینک خاتمه سنه شو منظومه بی علاوه ایتشدر [۳] :

[۱] صفائی تذکره سی

[۲] «حدیقة الملوک» مقدمه سی

[۳] شرح حدیث الاربعین ، حمیدیه کتبخانه سی ، نومرو ۲۴۸ ؛ عینی کتبخانه ده ۲۲۹ و ۲۳۰ نومرولرده عین اثرک دیگر نسخه لری مقیددر . اساسلری بر اولمغله برابر ، ۲۲۹ نومرولی نسخه ده

خوش دیمش برشاعر معجز بیان	راحة الانسان في حفظ اللسان
راحت اولمق ایسته یں ارباب دل	الترام ایلر سکوتی متصل
عاقبت بوداعی بی اعتبار	ایلدم صمت و سکوتی اختیار
کفتکودن اول قدر چکدم ستم	عارض اولدی عاقبت زنج صمم [۱]
وار ایکن یا کشفلرک بوکثرتی [۲]	صاغیر اولقدر سخنور عادتی
سوز اودرکیم آرز اوله هم اوز اوله	هم صفا بخش اوله هم دلسوز اوله
بن هله برسوزده راحت کورمه دم	شاعریت کبی تهمت کورمه دم
بزم عرفاندن چکوب آخر ایاغ	شاعریتدن دخی ایتدم فراغ
بولمایوب بر قابل سکنا آوی	قریبه قاضیده اولدم منزوی
ایلرم کاهیجه تألیف کتاب	گاه تاریخ کزین مستطاب
ایتده کاهی شعر وانشا اقتضا	ایلرم وصف شه عدل انما
نام پاکن عرشه پیوست ایلرم	قدرینی شاعرلرک پست ایلرم
ایلیم الفاظ مصنوع ارتکاب	بویله ایکن هر سوزم فصل الخطاب
واریسه اشعاریمه تعریض ایدن	ایشته یاران ایشته میدان سخن
اولسه توجیه نگاه التفات	سهل ایدی تفهیم استعداد ذات

حدیث شرحلری راز دها اوزون ، فقط یازیسی چوق خطالیدر . بو ، ۲۲۹ نومرونی طاشیان جلدک ایچنده تائبک دورت رساله سی دها وارددر : حسین واعظک « اخلاق محسنی » ترجمه سی ، شارح مثنوی صاری عبدالله افندیکن « نصیحة الملوك » کینک اجمالی ، « کلیله و دمنه » دن مقتبس « هایونامه » نک تلخیصی ، حقیقه الوزرا . هایونامه تلخیصکنک کوزل و دوغری بر نسخه سی رضا پاشا کتبخانه سنده ۱۸۱۱ نومروده مقیددر . حمیدیه کتبخانه سنده کی (۲۲۹) و (۲۳۰) نومرولرده مقید « حدیث الاربعین شرحی » نسخه لرنک صوکنده شوقطعه یه تصادف ایدلمکده در : « فیلسوف سخن آرای خرد . فهم ایدوب ماحصل معنایی . دیدی تاریخی بوتألیفک - صحت آباد شفا پیرانی » حساب ایدیلنجه ۱۱۲۰ تاریخی چیقور . مقدمه دهده شاعر اوچنچی سلطان احمدک خسته لقدن قورتولماسی مناسبته اثرینی تحریر و تقدیم ایتدیکنی سوبلیور ، فی الواقع (۱۱۲۰) ده بو حکمدار چیچک خسته لغنه طوئلشدی [راشد تاریخی ، جلد ۳ ، صقیفه ۲۴۶] آنجاق [۲۴۸] نومرولی نسخه نک نهایتده ینه حکمدارک برخسته لقدن قورتولماسی مناسبته قلمه آلمش بر « قصیده تاریخیه » مقیددرکه « باخصوصا دیلم مزده کنان تاریخن » عزله پادشه عالمه کلدی صحت « مقطعه اشعارت ایدیلن تاریخ حساب ایدیلنجه (۱۱۳۲) چیقور . احتمال که بو قصیده اورایه بالاخره و بالتصادف یازلمشدر دینه بیلیر سده ، عینی نسخه نک باش طرفنده داماد ابراهیم پاشانک مدحی حاوی « قطعه ستایش » عنوانلی پارچا بواحتمالی رفع ایدیور . آکلاشیلان شاعر ، اولجه یازدیغی نسخه یی تصحیح و تصحیح اتمش ، ۱۱۳۲ ده تکرار تقدیم ایلهمشدر .

[۱] بو مصراع ایله شاعرک صوکرادن صاغیر اولدیغی آکلاشیلییور .

[۲] یاکشقی : یاکشاق : آغزی بایوان ، طاقسز ، کوهزه (چاغاتای لغتی) و (لهجه عثمانی)

ایلدک تائب ینه عرض سرام ایله بوتار یخ ایله ختم کلام
قیل دعای دولت شاه کزین دایما اولسون خطالردن امین

« ابراهیم پاشا دوری » برچوق شاعر لر کی، « احمد تائب » ایچون ده بر سعادت هنر کلامه سی اولدی . ۱۱۳۲ ده « شهرزاده جامع شریفی جوارنده اسکی او طاهر قارشو سنده واقع بناسنه مباشرت بو یورد قلری دارالحدیث و کتابخانه تمام اولمغه » بر چوق عالم لر و شاعر لر له برابر « حلبدن معزول عثمان زاده احمد افندی » ده دعوت ایدیلدی . ایلك درسی متعاقب هر کسه صدر اعظم طرفندن احسانلر و یریلدی [۱] ؛ ینه عینی سنه ظرفنده حکمدارک اوغللری سنت، قیزلری ده کلین ایدیلدی . بویوک دوکونلر یاپیلدی . بو مناسبتله شاعر ، بر معتاد بر قاچ تاریخ و قصیده قلمه آلدی . بونلری ، پادشاهه عرض ایدیلک اوزره ابراهیم پاشایه تقدیم ایتدی . پاشا نه ایسته دیکنی صورتی . « تائب » جائزه ایسته مه دی . کندیسنگ هدیه اولار ق تقدیم ایده جکی « اسب مصری یه زینپوش اولمغه سزا دیبای کرانهای عجمی اوزره زرکار و کرانمقدار بر کسمه » نک حکمدار طرفندن قبوله توسط ایتمه سی رجا ایتدی [۲] . آرزوسی یرینه کلدی .

۱۱۳۳ ده سلطان احمد ثالث « ابراهیم » نامند بر چو جوغی اولمشدی . تائب بر « منظومه تاریخیه » تقدیم ایتدی . نونک اوزرینه حکمدار : « مقبول اولمشدر . عصرک ملک الشعراسی اولدینی وجوه ایله ظاهر در » دیدی . و بر خط هایون ایله ، شاعر « رئیس شاعران » اعلان ایدیلدی [۳] ؛ اوزمان تکرار بر قصیده قلمه آلدی :

عجمی بعد ازیں تسخیر ایدرسه م مصر عرفانی
که اولدی سوزلرم شایان استحسان سلطانی

مطالعیه باشلایان بو اوزون قصیده نک تاریخ اعتبارله اهمیت جهتی « رئیس شاعران » اولمق حیثیتله زمانک شاعر لرندن بحث ایدن بیلریدر :

[۱] راشد تاریخی، جلد ۵، صیفه ۲۰۷

[۲] سوزنامه : سید وهبی

[۳] صفائی تذکره سی

بم شمدنکرو محکوم فرمان مطاعمدر
ولیکن خسرو ملک معانی راشد ووهی
اکرامر ایتسلر ازجمله محتومی سرهنکی
هوالی زمره سن عد ایلهم شاعر کروهندن
بلی برقاچ یکی شاعر لری شمدي ظهورایتدی
ولی بن بیلدیکم شاعر فقط نیلی وکامیدر
مدرس لوده آنجق عاصم خوشکو مسلمدر
اکرمشق ایتسه مکتوبی دفتر دار عزت بک
رشید و سالم و شهری و لمی و رحیمیدر
بلا بونده نیجه اطفال اندک سال وازدر کیم
اوکینه کچمک ایچون دایما مردان میدانک
صداع ایرات ایدر نقلی صایلز مخلص اربابی
اکرچه سلب کلی ایلهم هر فرقه نک واردر
ولی شایان اودر کیم اوله مقدار نیجه هر شخصک
اولورایسه اکر میزان تمیز سخن درکار

کرك ارباب تدريس وکرك کتاب دیوانی
بریی نور چشممدر بریی جائمک جانی
ایدر دم فارسان ساحه نظم آت اوغلانی
که نادر بولونور نظم آشنا مرد سخندانی
که زعمنجه کیمیی کر میانی کیمی کرمانی
خطادر غیره ایتم شاعریت ایلله بهتانی
که نظم و نثر و فضل و معرفتده یوقدر اقرانی
ایدر لردی رئیس زمره نظم آوران آنی
بنام شاعران زمره کتاب دیوانی
دخی استادون کورمش دکالرکن کاستانی [۱]
کال شوقله تشمیر ایدرلر ساق و دامانی
کیمی شهری کیمی مازندران کیمی دهقانی
سزای حسن توجیه نظر پاکیزه کویانی
کرك تعبیر و تقدیری کرك انعام واحسانی [۵]
بیلینور هرکک اول دم کالاتیله نقصانی

[۱] تائبک، بو و متعاقب بیتلرینی کندیسنه تعریض اولار ق تلقی ایدن عینی دور شاعرلرندن
سعدی، درحال برقصیده قلمه آلمشدرکه، حالت افندی کتبخانه سنده (۷۶۳) نومروده مقید نفیس
بر مجموعه ده محرردر. بو مجموعه حکمدارک و ابراهیم پاشانک اسریله شاعر شاکر بکله فائز افندی طرفندن
طوپلامش و فائز افندی تعلیق خطده ماهر اولدینی ایچون باشند اونک خطیله قلمه آلمشدر .
مختلف نقطه لردن دفته شایان اولان بو مجموعه بی «تورکیات» ده مستقلاً تدقیق ایده جکم . فائز افندی
سعدینک قصیده سنک باشند « جوابنامه سعدی برای تعریض تائب افندی در ستایش حضرت ابراهیم پاشا »
عباده سنی قویمشدر . منظومه :

بمحمدالله که اولدم مظهر توفیق ربانی
ینه مدح ایتمکه بدأ ایتدم اول سلطان ذیشانی
دیه باشلیبور. شو بیتلری دفته شایاندر :

اولورسه جوق دکل شعر آشنا هر طفل ابجد خوان
اودکلو ایتدی اهل طبعه احسان شعره رغبتکم
بو دعوایه یتر شاهد او دستور کرم پیشه
نکاه لطفنه مغروراً اول ذات کرمکارک
عجیبی شاعریت عرض ایدر سهیم بنده یارانه
بم اول شاعر رنگین خیال و نظم پیراکیم
دکل معناسی الفاظ لطیف و حسن تعبیرم
[۵] یاخود : کرك تأدیب و تعزیری کرك انعام واحسانی

قتی چوقدن فلک کوسترمه مشدر بویه دورانی
بکنمز نایی استانبولک طفل سبق خوانی
بم کی بر ادنا بنده سنه ایتدی فرمانی
تقدم ایلهم معذوردر امثال واقرائی
سخن پرورلکه چون وردی رخصت اول کرمانی
قصیده یاغزل کولقده ایتسه خامه جنبانی
ایدر پرپیچ و تاب رشک طبع نکته سنجانی

بو تقریب ایله قصلتچی مقلدلر قیروب کوستک
ایدر دم (تائب) هر فرقه نك اربابی تعریف
وکیلدر نیم و هی معجزدم بیان ایسون
عیارین هرکک تعریف ایدوب اول بیلدر حدین
مثال طوله زاده قالدیر لر بلکه طابانی
ولی خوفم بودز شایدکه دلگیر ایدیه یارانی
صنوف تازه کویانی گروه یاوه دستانی
ویرر مانند تعریفات سیدبشته عنوانی ...

عثمان زاده نك احراز ایتدیکی عنوانی بعضی اثرلر « ملك الشعرا »، چوغی « رئیس
شاعران »، بعضیمی ده « سلطان الشعرا » دیهرك کوستر مکده درلر. اساس بر در . بو پایه یی
قازانان آدامک وظیفه سی « شعرادن بریسی و زلنسر ، معناسر بر سوز سویلر سه آنک مخلصنی
حبس ایتک » در [۱].

تائبک بو تکلیفی اوزرینه « سیدوهی » اوزون بر قصیده قلمه آلمش ، اودورک شعرندن ،
شاعرلرندن اوزون اوزادی به بحث ایتشد . بو منظومه پک « قاراقته ریستیک » در .
علی العموم اون ایکنجی عصر شاعرلری میاننده « سیدوهی » حقنده حاضر لامقده اولدیغ
تدقیق نامه ده ، اونک بر چوق شعرلریله برابر بو قصیده نی ده تحلیل ایده جکم . شیمدیلک شونی
قید ایده جمکه :

چالوب الماحه مضمون صاعه نك بازاری کرم اولمش چو کور شاعرلری طومش مقام نکته سنجانی
دیه تأسفلر ایدن وهی :

کوزل ایتدک افندم ایلدک خط شریفکله رئیس شاعران تائب قولک کبی سخندانی
دیه تائبک مأموریتنه سویلنور و بالخاصه شونلری سویلنور :

ولیکن بیروتلک ایدوب بعض سخن فهمان دیعشلر سعدی دخی کورمدی بیلمز کستانی
بیلور اما سرادی امتحان اولق کرک بلکه نیجه بیلمز اوکم مازندران اوله یاوانی
سعدی متعاقباً دورک شاعرلرینک اسمارینه اشارت ایدینور :

دکل دری کبی ایرانی ، هندستانه دك نام طوتردی عالمی رشک ایلر ایدی روح خاقانی
تدیم شهریار نظم ونثرم تائب هزل طائیز راشد اندیشه معنای پنهانی
رشید طبعمه بو رشد واستعداد وهیدر نوله سخن هنرده اسب طبع آله میداننی
اگر ممدوح ایسه ترکی لسانده نظم پرورلک سلیس و واضح ایستر دیکلین فهم ایله آنی
تیجه ترکی دینور اول شعره کیم هرافظنک حلی لغتلر باقغه محتاج ایده مجلیده یارانی الخ ...

[۱] مناقب کتخدا زاده ، صفحه ۲۴۲ . بو کتابک دولاشیقلی برافاده سنی بعض ذاتلر یا کلایش
آکلایارق ، آیا صوفیه آرقاسنده کی چشمه نك اوستنده محکوک سیند وهی قصیده سنک ، عثمان زاده احمد تائب
طرفندن تقدیر ایدیلدکن صوکر قبول و اورایه تحریر ایدلدیکنه ذاهب اولمشلردر . او چشمه
و او قصیده ۱۱۴۱ سنه سی محصولدر ؛ تائب ایسه ۱۱۳۶ ده وفات ایتشد !

وکیل ابتدای اوده بو بنده کی اوز اختیار یله و زیر اعظمکده صادر اولدی امر و فرمانی
مولی ایلدم بنده ندیم نکته پردازی اگر بوغمزسه موج اصطلاحه صک عرفانی
اوده دفتر ایدوب ارباب استعدادی بالجه باقوب آنارینه بیلون عیار شعر کویانی
سلیم فاضل اول علامه هرفه عرض ایتسون اکا وابسته اولسون هرکسک آخرله رجحانی
دوکفه عدل میزایدنر آنک چشم انصافی او معیار اولسون ادراکه عیار نکته سنجانی
اگر وار ایشه حدین بیلمیوب خلط کلام ایلر عصای خامه ایله آکه اورسون خدمستانی الخ [۱]

تائب « ۱۱۳۵ ربیع الاولنک یکر می یدنجی کونی سنه مذکوره رمضان شریفی
غره سی توقیتله جزایر پاشاسی زاده ابراهیم افندی یرینه » مصر قاضیسی اولدی [۲]. احمد
تائبک ، ابراهیم پاشا مجلسلرنده توخاف توخاف سوزلرله مضحکک ایتدیکندن بحث ایدن
« شمعدانی زاده سلیمان » افندی، اونی مصر قاضیلغنه لایق کورمیور و « آنک کی مضحک
آدمه تقلید قضا صحیح اولور می بیلیم ، آنجق همت وزیر ایله اولدی « دیهرک ، هیچ
سومه دیکی ابراهیم پشایه بو وسیله ایله ده تعریض ایدیور [۳]. تائب « ۱۱۳۶ رمضان
شریفنک یکر می یدنجی کونی سنه آتیه صفرا الحیری غره سی توقیتله عزل اولنوب منصب
مذکور، یکیشهر دن معزول کتخدا مصطفی افندی یه توقیت مذکور ایله توجه اولنش ایکن
ماه رمضان شریفک ایکنجی خمیس کیجه سی قبل العزل منصب حیاتدن منفصل اولدینی خبری
سنه مرقومه شوالنده واصل اولقله منصب محلول ایکی آی مقداری اولادینه مد » اولوندی [۴].
احمد تائب افندی مصرده زهرله نه رک توملشدر . بونی عاصم تاریخی : « غره رمضان المبارکده
شریت شیرینکدار عیش و زندگانیسی سم موقت مرک ایله تلخ اولوب « دیهرک ضمناً
آکلاتدینی کی ، مری التواریخده : « مزبورک وادیسی علمایه رفی لازم دینوب مصره کیتدکده
ناچی یدیه مصر خزینه سنده موجود سمدن سم ویریلوب اهلاک اولندینی تحقیق قلندی »
دیه قید ایدیور . عثمان زاده نک « حدیقه الوزرا » سنی تذیل ایدنلردن مؤمن زاده احمد
حسیب افندی ، « روضه الکبری » نامنی ویردیکی اثرینک مقدمه سنده : « شعراى رومک
صاچي و تهم هزل و مزاحك تاچي اولوب قاهره قاضیسی ایکن سموم غیظ نفسانی ایله

[۱] لطیفه معرضنده شوده اشارته شایاندرکه او دورده کیمسه کندینه کووه نه میور ، عصرک
شاعرلرینک تقدیر ایشنی بری اوته کینه براقیور !

[۲] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد]

[۳] مری التواریخ

[۴] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد]

مسموماً وفات ایدن عثمان زاده احمد افندی « ديه حادثه يي تأييد ايدييور [۱] . صفائی . و سالم تذکره لرندن صوکر اون ايکنجی عصرک بالخاصه ايکنجی نصفی ایچون پک قيمتدار بروثيقه اولان «رامنر تذکره سی» ده تأبک وفاتی حقنده شومعلوماتی ویریور : « منقولدرکه . قاهره مصره تشریفارنده والی مصری استفسار و قیصریه لی اولدیغی اخبار ایتدکلرنده (لمرته) ایا امیرمیدر عییا ارمیمیدر مألنده بویوردقلری کلاملری وسیله برودت و اول وزیربی مروت اولیه برشاعر مامر خجسته خصلتک اعدامنه تشمیر ساق همت [۲] ایدوب مسموماً رحلت ایتمشلردر . « وفاتنه چلبی زاده عاصم : « آه پی درپی ایدوب عاصم دیدم . . کوچدی عثمان زاده تائب آه آه « تاریخی سویله دیکی کبی ، صوکرادن یتیشن « مستقیم زاده » ده . تبریکاً « اولنجه تائب احمد بولدی مسکن صدر مأوایی « مصراعنی تاریخ دوشورمشدر .

تذکرلر ، مجموعه لر بو اوریشینال ، بو خویشز آدامک نکته لریله ، هجویه لریله دولودر . .
بونلردن بعضیلرینی نقل ایتمکی مناسب کوردم :

تائب ، برکون شیخ الاسلام ایه زاده عبدالله افندی بی زیارته کیدر ، افندی شاعرک زباندرازلغنه . اعراض ایدوب نصیحت ویرر . تأیحتی برآز آزارلار . هنوز کوچوک برمدرس اولان تائب بالطبع جواب ویره من ، قان تره باتار ، شیخ الاسلامک حضورندن چیقنجه کتخدارجب افندی ، کندیسی اوداسنه کوتورور : .
— افندی متأثر اولما ، ولی نعمتی انسانی میبندن آزارلار ، ديه تسلی ویرمهک چالیشیر . تائب شیخ الاسلامک ایه زاده لکنه تعریضاً هان شو جوانی ویرر :

— أوت افندم ، دوغرو ! فقط اوقدر صیقیشدیردیلرکه آز داما بنده کزی دوغورتاجقلردی . .
برکونده کورجی یوسف پاشا وزیر اعظم ایکن تائب برقصیده قلمه آلیر ، کوتورور ، تقدیم ایدر . پاشا : .
— بونه در ؟

دیه صورار ، شاعرده :

— سلطانمک مدح شریفارنده قصیده در !

جوانی ویرر . صدر اعظم :

— افندی ، میخانه جی غزل آماز !

دیه تحقیر ورد ایدر . زواللی تائب ناچار دیشاری چیقار . اودا قاپیسی اوکنده کی کوچوک صوفه ده . .
اوتوران تذکره جی افندیلر :

[۱] « روضة الکبری » ، مراد منلا کتبخانه سی ، نومرو ۱۲۱۴ . بو نسخه مؤلف خطیاه در . .
یازیلدیغی تاریخ ۱۱۶۵ شعبانی در .
[۲] اسعد افندی کتبخانه سنده کی یکانه مسوده ده بو کله اول « همت » اولارق یازیلش . .
صوکر اوستنه آیرنجه « خیانت » علاوه ایدیشدر .

— قصیده کن مقبوله کجدمی ؟
 دیه صورارلر . شاعر بر معتاد تعریضدن وازکجه مر ، صدراعظمک کورجیلکنه تلمیح ایده رک :
 خایر افندم ، بیت قادار رغبت بویوزمادیلر .
 دیر .

هزل یولنده کی منظومه لری یاشادینی دورده شهرت بولان خواجکاندن ابراهیم طرسی
 افندی [۱] آکلاشیلان برآز عارسزجه برآدامش ، صفائی تذکره سی اونی « جزار کبار قیافت »
 دییه توصیف ایدیور . ایشته بونک عارسزلقنه تعریضاً تائب شو قطعه یی یازمشدر :

ایلیوب آب رویکی ریزان در بدر کز مه مشربک قوروسون [۲]
 دون یازیلدیک دینجی دقترته هله طرسی مرکبک قوروسون

مشهور شاعر نابی ، باش محاسبه جی اولونجه ، هنوز پک کنج اولان اوغلی خیرالله ،
 محاسبه قلمی خلیفه سی « قبوری زاده رحیمی » افندی [۳] ایله فضله جه دوشوب قالمغه باشلامش ،
 هیچ بفرستی ونکته یی قاجیر مق ایسته مه یین تائب در حال شویتتی یازمشدر :
 اگرچه منصب آلدی نابی اما فقط خیری قبوری زاده کوردی

نابی حقنده برقاق هجویه سی دها واردر .

تائب ، استانبوله کلن ایران الجیلرندن بریله کوروشورکن :
 — شاه حضرتلری نه ایله مشغول ؟

دیه صورار . سفیر :

— سقنامه ایله !

جوانی ویرر . اوزمان عثمان زاده :

— افندم سیف سلیمی ایله می ، یوقه سیف مرادی ایله می ؟

دیه برنجی سلیم و دوردنچی مراد دورلنده کی ایران مغلوبیتلرینه تلمیح و تعریض ایدر .

[۱] ابراهیم طرسی افندی ۱۱۴۰ ده وفات ایشدر . قبری ادرنه قیوسی خارچنده در .

[۲] طرسی ، یازی سیلینوب صوکر ا یازیلان کاغذ و صحیفه معنسانه کلر ، بوعبارله تائب ، هم مراعات
 نظیر ، هم توریه صنعتی یامش اولویور .

[۳] قبوری زاده نک اصل آدی « عبدالرحمن » در . برزمانلر هزلیاته هوس ایش ، « هوایی دیوانی »
 دیه شهرت بولان اثری وجوده کتیرمشدر . بودیوان ، حیاتنده ، اربانجه پک فنا قارشیلانمش ، رحیمی ده
 تاجار توبه واستغفار ایش ، ۱۱۲۷ ده حجه کیدرکن مصرده وفات ایشدر (صفائی و سالم) . زمانده
 « روزنامه جی زاده کوچوک خنکار » دیه شهرت بولان شاعر « شناسی » حقنده قبوری زاده نک مقتونانه
 بر قطعه سنی ، صفائی افندی ، بر معتاد ، صاف بر ادا ایله قید ایدر .

۱۱۲۰ ده استانبولده قهوه بهالاشمش ، کوچوک بویوک هرکسک اؤنده نخوددن قهوه
ایچیلیمکه باشلامش . بومناسبتله تائب شو ییتی یازمشدر :

اولالی قهوه رومی نمایان نخودی مشرب اولدی جمله یاران

اسکی بر مجموعهده تائبه اضافه ایدیلن شو منظومه یی اوقویوروز :

خیر مقدم عجب محالنده	کلک ای آصف بلند آرا
برکات خلیل ابراهیم	اولنده مقدمکله جلوه نما
کله سیدک اکر بوکوننده	شهر اولوردی خراب سرتانیا
ایته احوال خلقی استفسار	نقل ایدرسیم کدر ویرر زیر
چققدی آتش بهاسنه هیزم	صاتیلور درهم ابله عود آسا
جلوه کر مجمر تساویده	قره کونلکله عنبر سارا
یا کومور شویله کیم غباری دخی	توتیا اولدی دیدیه حالا
آرپه یی خود تفحص ایله کیم	آرپه اقی حاصلی یتیشمز آکا
آرپه طور یایی صانور آنی کورن	اولسه برکوزده آرپه جق پیدا
روغن دل آریمهده شب وروز	موم دیو شمعه وش یانوب فقرا
روغن ساده اشتراسی محال	که بهاسنه ایتمز آقچه وفا
شیمدی بر یاغلی قاپوده یوق کیم	ایده لم آنده درد جوعه دوا
حسرت بالی صورمه باله کانتک [۰]	قدری سکردن اولمهده بالا
بولدی اسمینه نسبت اولقله	علی چوقهده زیاده بها
الله الله طفل محتونه	یه جک بال بولونمیور حیفا
قهوه یی منده بیننه اویلدوردی	نخودی قاووروب ایچر ظرفا
سر درویشده کله [۰۰] کورسه	بال قباغی صانوب قاپار غربا
صابون آکله اغیزیمز کوپورر	اشترکف زبان کبی مثلا
وسخ آلوده قالدی جمله ثیاب	شیمدی عینیه کیرلی دینسه سزا
قولوغنده صومون صانوب سوتیر	بر فقیر اولسه مبتلای وبا
بوغلایه سبب نه در بیامم	ینه هرشیده وار باقلسه رخا
هر طرفدن ذخیره کلککنده	پر، سفائی ایلله لب دریا
یوق مخازنده بر آیاق باصاجق	اولله مملو ذخایر واشیا
یولن اوکرنندی صامته نک تجار	صورار ، ایزلر کسنه یوق زیر

[۰] کانتک : که آنت

[۰۰] کله : کلاه

طمع‌خامی ایله حکامک	محتکرلر بلاسیدر بو بلا
اهتمام ایله ترخه سلطانم	دفع اوله اهل بلده دن بوغلا
اخذ ایدوب قنده محتکر واریه	ایله رسم وزارتی اجرا
که صفای درون ایله عالم	ایلسونلر دعا صباح و مسا
نظم ایدوب سلاک نظمه اوصافک	بویله یازسون مدایحک شعرا
ای پدر بر پدر کزین صدور	ای اباعن جد امجد وزرا
ای جوانخت قهرمان صولت	ای تهمتن نبرد کیووغا
ای سخی علی ولی الله	مظهر سرفاقتی الا
سنده در زور خیر اندازی	سنده در کار دست شیر خدا
سنده در خلق طالع نظری	سنسک آفاقه دیده ینا
سنی حق ابتدی قبله آمال	سکادر هب توجه عقلا
ایلدی دفع کید دشمن ایچون	سنی حق جل شانہ وعلا
بازوی گونه وفق عین علی	ساعدا ملکه جنة الاسما
بو نمونه یتکه اسلامبول	مقدمکدن بولوب سرور و صفا
کلدیگک کچی اولدی سکانی	سیر چشم موآند نعما
نام قحطی اونوتدیلر اوقدر	بولدی هرشی کمال وسع و رخا
اهل بلده بو نعمتک سبین	ایدیجک بربرندن استقصا
دیدى تبشیر برله تاریخن	راز داران عالم بالا
اولدی قائممقام اسلامبول	یمن اجلاله علی پاشا

بو دوقوناقلی و یازیلدیغی دورک حالتی مکمل بر وضوح ایله کوسترن منظومه ، عثمان زاده یه خاص نکته و تعریضاری حاویدر . استانبولده ۱۱۲۰ تاریخلرنده بالخاصه قهوه نك بهالیلایدیغی و تائبک براز اول کوستردیکمز اوزره :

اوللی قهوه رومی نمایان نخودی شرب اولدی جمله یاران

دیدیکنی بیلیورز . بوراده ده :

قهوه بی مذهینه اویدیردی نخودی قاووروب ایچر ظارفا

بیتی نظره چارپیور . بو منظومه نك «قائم مقام علی پاشا»یه تقدیم ایدلدیکی کورولویور . فی الواقع شهید علی پاشا ۱۱۲۳ ده [راشد تاریخی، جلد ۳ ، صحیفه ۳۴۸] قائممقام نصب ایدیلشدر . فقط تاریخی حاوی بیتدن بو سنه لری بولمق ممکن اولمیور . عینی زمانده شهید علی پاشا «ابا عن جد امجد وزرا» دکلدیر . بو قید نظر اعتباره آینه رق بر «قائم مقام علی پاشا» آرانیرسه، خاطره «مقتول زاده» کلیر . بو ذات، مرزیفونی قره مصطفی پاشانک اوغلیدر .

۱۱۳۰ ده «ركاب هايون قائمقامی» اولمشدر [راشد تاريخی، جلد ۵، صحیفه ۱۲].
 بو آن، سنه لجه سورهن اوزون بر حربدن قورتولوش هنكامه سنه مضاد قدر. دولتك بيك بر
 مشكلات ايچنده قالديني بر آنده اقتصادي حياتك قارماقاريشيق اولماسی، بهاليلاشمه سی ممکندر.
 نته کیم ينه قهوه نك چوق بهاليلاشديغنی تاريخ قيد ايدييور [راشد تاريخی، جلد ۵، صحیفه
 ۱۴۴]. خلاصه بو قطعه تاريخيه نك «مقتول زاده علي پاشايه» تقديم ايديليش اولماسی چوق
 ممکندر. نه چاره كه تاريخی حاوی يتدن (۱۱۳۰) تاريخلرينی ده بولمق قابل اولماقده در.
 بو تدقيق طاسلاغنی وجوده كتيرمك ايچون بش آلتی آيلى بر امك صرف ايتدم؛
 شاعرك شوراده بوراده آنجاك پراكنده پارچالرينی بولاييلدم. ديواننه راست كله مدم.
 افاده ده کی تائبانه ادایه و ضبط ایدن مجموعه نك صراحة اضافه سنه رغماً - تاريخ بيتنك
 اويما ماسی اعتباريله - بو منظومه يي قطعيته عثمان زاده يه مال ايدمه مكم ضرورتنده قالدیم.
 شوکاده اشارت ايتمه لي مکه تائب منشور و منظوم اثرلرنده بعضی عبارهلری مالا، بعضی
 عبارهلری عیناً تکرار ايدر. حالت افندی کتبخانه سنده محفوظ بر مجموعه ده (قطعه تائب
 افندی در تلميح اسم پاك حضرت صدر کامکار) سرلوحه سی آلتنده شو قطعيه يي او قویورز:

خوان لطفنده پادشاهمرك
 غم يمز بعد ازين طباع سليم
 سير ايدر خلق نعمت ظفره
 برکات خليل ابراهيم

صوك مصراعی يوقاريکی اوزون منظومه نك باشنده عیناً کورویورز. مقتول زاده
 (۱۱۳۰) ده قائم مقام اولمش، عینی زمانده ابراهيم پاشاده صدرته کچمشدی؛ بناء عليه
 «برکات خليل ابراهيم» اولمه مقدمکله جلوه نما» بيتي ينه ابراهيم پاشانك اسمنه تلميح صايلا بيلير.

* *

احمد تائب مشهور «نابی» ايله آراسی پك ايني اولما دینی آکلاشيليور. مختلف شاعرلرک
 هزل و هجوليله دولو بر مجموعه ده، عثمان زاده نك اولارق محرر - بعضی مصراعلری وزنجه
 دوشوک، بعضی بيتلری ايسه صوك درجه غليظ وقبيح - بر منظومه نك صوك بيتي شودر:
 همشهريلرک تا اوقدر کثرتی وارکیم نايينک أوی شيمدی قاطر خانه بکزر [۱]

* *

[۱] مشهور «چنگانه لرك» شېه لی ايمانه بکزر «مصراعی ده بو منظومه ده کچمکده در.

تائب ، معاصر لرندن «عدلی» ایله چکینه مه دیکی ایچون خصمنک یازدینی غزللری مستزاد شکلنه افراغ ایتمک صورتیه هجویه حالنه صوقارمش [۱] . بونه منظومه لر دن ایکسی شونلردر :

عربیله غزلی

تائبک زیاده لری :

اودم که ملتفت یار دلقرب اولورم	درست سویلیه مم
فنا رسیده سرمایه رقیب اولورم	قنارسان دیه مم
امید ذروه دلخواه ایله بو وادیده	همیشه زیورده لم
اوره ورم که زبون فراز و شیب اولورم	ینه پلاوییه مم
کلوی گرفته کل غم اولور ایسه مده	مثال کلب عقور
ینه اوکلرخی کوردکده عندلیب اولورم	ولیک خاوییه مم
هان برینه ایریشور آلم اوکنجشک وش	اوکیم اوچک بریدر
او بوم خانه خرابم که کم نصیب اولورم	ایکیسن آویله مم
نیض گرفت دل عدلی هلاکه تشنه ایکن	عجب مراد نه در
ینه فریفته الفت طیب اولورم	بو خلطی آکلیه مم

صاقین مساعدت روزکاره آلدانه	سنگ دکل بوکلام
خزانی درپی اولان نوبهاره آلدانه	اوغرلک آجدام
نشاط می کبی پادر رکابدر عمرک	بو صائبک سوزیدر
قرار طفل فیوپی سواره آلدانه	اگر یمرسه تمام
تکاور دلی سمی حصولدن آلیقور	مثال مرکب لک
کنار کوچی وعد کباره آلدانه	ایا کسسته زمام
نجم ایلش اخبار مهمل وعد فلک	یالانچیسک آکوپک
اوکونه وعده ایدن یادکاره آلدانه	اشکاک ایتمه مدام
پررسه عدلی منامنده خواب خرکوشی	طوکوز کبی خورلار
خیال خواب فزون انتظاره آلدانه	بیغکه اوصورام

بویکی پارچاده اساسلی برنکته یوق . بورایه نقل ایتمه مه سبب ، بوکون اثرلری عمومیتله

[۱] عدلی ، دیوان خوجالغنده بولونمش ، شق ثالث دفتر دارلغنه قادیار ارتقا ایتش ، ۱۱۵۶ ده تولشد . باباسی قول کتخداسی سلیمان بکدر . عدلی ، تصوفه مراقلی برشاعر در . سالم تذکره سنده یازیلان سچلنی رامنر افندی اکمال ایتشد .

اونوتولمیش اولان بومشهور شاعرك الله ايدە بيلديكم هزل آميز پارچالريني اھمال ايتمه مەيە عزيم ايتمیش اولديغەمدندر. بوواديدە استاد طانيلان «نفعی» نك ددە، معین پارچالری مستثنا، برچوق هجویه لری بویله کفر مقوله سندن در. مع هداشونی ده قید ایدەیم که رامنر تذکره سنک عثمان زاده یه تخصیص ایدیلن برصیقه سنک کنارنده شو عباره اوقونور: «هجویاتده ثاقیه کبی بش قصیده دن ماعداسی بنم دکلدر دیو قسم ایدوب جمله سی افترا در دیدیکی مثبت ومسلمدر» .

• •

۱۱۴۷ ده استانبولده بویوک بریانغین اولویور . «سکبان باشی نمچه حسن آغا» یانغینی سوندورمک خصوصنده تسیب کوسته ریور . احمد تائب در حال شو منظوم عرفحالی قلمه آله رقی حکمداره تقدیم ایدیور :

پادشاهم مدد آتشره یاندردی بزی	نمچه سکبان باشینک شامت افعالی
داد اول خائن بدکیش ستم پروردن	که تعدیی ایله یاندی جهانک مالی
وقعه بچده مکر یانمش ایش واروشده	برطوکوزطامی ایچنده برایکی پارطالی
انتقام آلدی هنوز آتشی تسکین اولدی	مهد نار ایچره کوروب کریمه ایدن اطفالی
بویله ویرانه یی صدحیفه ویران ایتدی	اوله ویرانه خباثتکده آمالی
نیجه جامع ، نیجه مکتب ، نیجه مسجد یاندی	کورمه دک دائره سنده برألی قانجالی
لیک قورتاردی کلیسای یدی کیسه آلوب	اویله چالیشدی که عشق ایلدی دولکر بالی
دیر کورن شیمدی ستانبولی بی بویله اولور	ضابطی نمچه اولان مملکتک احوالی
کرچه تقدیر خدا بویله ایش لیک کرک	دفعه امکانی قدر سعی ایدە ضابط والی
یانهرق یوقه روای دیهلر تاریخین	یاقدی استانبولی والیرینک اھالی

• •

عثمان زاده نك اثرلرندن یوقاریده بالوسيله طاغینق برصورتده بحث ایتشدم . شیمدی طوپلوجه کوسترمک ایستورم :

(۱) دیوانی [۱] .

[۱] مقتول علی کلاک کتبخانه سنده تائب دیوانی وارمش . صوکر ا برکتا بچینک آلته کچمش ، بوکون نرده وکیمده اولدیفی مجهولدر . دورت بش آیدر استانبول کتبخانه لری آرادم ، آراتدم ، بولامادم . برامیدم ، موزه کتبخانه سنده ایدی . صوک کونلرده عزیز دوستم م . جودت بکک دلائله اوراسنی ده آراشیدردم . مع الاسف مثبت برتیجه آلدە ایدمه دم .

(۲) منشائی [بونك ايكي كتيخانه ده نسخه سنه تصادف ايتديكمي يوقاريده عرض ايتشدم].

(۳) صريفة الملوك [بونك براسمي ده «اجمال تواريخ آل عثمان» در].

(۴) صريفة الوزراء . بونك موضوعي، كنديسي، اثرينك مقدمه سنده مندرج شو منظومه ايله آكلاتير :

راويان ماستر اسلاف	ناقلان مناقب وزرا
جمع و ترتيب ايديوب مزاياني	برنسق اوزره قيلمه مش آنها
انتخاب ايليوب بو عبد فقير	ارتباط ايله ايلدم املا
ايتمه يوب التزام نظم كلام	ارتكاب تكلف انفا
باقادم رسم سجع وقافيه	قيلادم قصد شاعري اجرا
ماهو الواقعي بيان ايتدم	روزمره ادا ايله اما
بولتورسه نه دكلو نقصاني	طوته معذور زمرة كرما
بوندن اعلا اولوري سلطانم	ساده تعبير ايله بوكونه ادا
اسمي بوكستان نوطر حرك	وضع اولندي (حديثه وزرا)

مع هذا كتابنده هيچده « مزاياني جمع و ترتيب ايتمه مش » ، پك اعلا اكلنجه لي بر ديدى قودى مجموعه سي وجوده كتير مشدر . بر باقيمه نائب معذوردر ، موقع صاحبي اولونجه كيسه سي دولدور مقدن باشقا برشي دوشونمه ين عثمانلي وزيرلري حقنده ده اساس اعتباريله نه يازيلا بيلير ؟ اُك صوك اولارق وزير وشاعر مشهور « رامي محمد پاشادن » بحث ايدر . (قابل شا كرد اولان استاد اولور استاددن) مصراعني يازارق « رامي » نك نابي « صد مرحله » كچديكني سويلر . ايجه قصورلرني صايدقدن صوكرا « عقل ورشد ايله يكانه زمان ، ظريف ونكته دان ، هزل وجدی يكسان ، شاعر عذب البيان ايدى ، اماحق ناشناس واجراى رسم بيوفاييده نادره دوران ، وزير كثير النقصان ايدى » دير . غزل شكلكنده يازديني شو منظومه ده رامي پاشا حقنده در :

كورمدم بن رامي پاشا كي بر حاضر جواب	هرسوزي ضرب المثل هر نكته سي فصل الخطاب
عقل ورشديله رئيس ايكن عديم المثل ايدى	عز قشريف صدارتله اولونجه كامياب
ايليوب تبديل اطوار اويله بدخو اولدى كيم	ايلزدى ايتديكي اوضاعي مجنون ارتكاب
بوى خون اشام ايدردى هرسوزي ديوانده	بي سبب ايلردى خاق مظهر خشم وعاب
بويله ايكن ينه مرحومك وجودى عالمه	محض لطف ايدى ديسم اولمز محل ازياب
صلح راحت بخش خير انجامة اولدى واسطه	خير ايله ياد ايتسه لر نامن سزادر شيخ وشاب

جرم و تقصیرین قرین عفو و غفران ایده حق
نیک و بد بو نسخه ده مذکور اولان جمله صدور
هر برینک ایده لم اهدا روان پاکنه [۱]

سعی مشکوری اوله سرنامه خیر و صواب
اوله لر فغلاک ایله یارب رهایاب عذاب
نائباً اخلاص ایله بر فاتحه تم الکتاب

«حديقة الوزرا» ، دلاور زاده عمر افندی ایله ، احمد جاوید بکک ، بغدادلی عبدالفتاح شفقت افندی نیک بری برینی ولی ایدن ذیللر ایله برلکده طبع ایدلشدن .

۵ (تلخیص النصایح . بواثرک اصلی «شارح مثنوی عبدالله افندی» نیک قلمه آلدینی « نصیحة الملوك ترغیباً لحسن السلوك » عنوانلی اثر در . کندی افاده سننه کوره نائب بونی « علی وتيرة الاحمال کشیده سالك تحریر » ایتمش در . تلخیص النصایح کوزل بر نسخه سی نور عثمانیه کتبخانه سنده [۲۳۴۸] نومروده مقید در [۲] .

۶ (اضمحلال اضمحلال . بوده حسین واعظک مشهور «اخلاق محسنی» سندن مقبوس در . نائب کتابنک مقدمه سنده « گوشه کاشانه و خانه ویرانه ده متواری و عزت کزین اولوب اکتساب خصال ستوده و التزام فعال پسندیده داعیه سیله کتب اخلاقه اشتغال » ایتدیکنی سویلیور ؛ حسین واعظک اثرینی دیگر لرینه ترجیح ایتدیکنی آکلاته رق « تعمیماً » لفعه الفاظ یسیره ایله ترجمه یه اجترأ و ترتیب ابواب و تسمیه کتابده اثر مصنفه اقتدا و خوفاً من الاطناب موافق المضامین اولان اخبار و آثار طی و خلاصه ما فی البال ایله اکتفا اولندی « دیور .

[۱] بوتون او وزیرلک الکوتو طرفلرینی تشهر ایتدکن صوکر ا عذابدن قورئولارینی ایسته مک ، هله «روان پاک» لرینه فاتحه اهدا ایتکده ، ینه نائبانه بر عزیزلک صایله یردر .

[۲] بواثرک دیگر بر صورتی ینه نور عثمانیه کتبخانه سنده نائبک «صحت آباد ، اخلاق احمدی ، ثمار الاسرار ، حديقة الوزرا» عنوانلی رساله لرینی ده محتوی اولقی اوزره (۱۹۵۸) نومروده مقید بمجموعه انجیده محرر در . بمجموعه هیأت عمومیه سی اعتبار ایله املا خطالریله ، آتلامه لرله مالمالدر . آنجاق «تلخیص النصایح» صورتنک خاتمه سنده :

عرض تلخیص رکاب پادشاهی به سزا . اوله شاید دیو بوتألیف حکمت ارتسام
نامنی پیر خرد وضع ایتدی تلخیص الحکم برزیده اولماسه تلخیص اولور تاریخ تام

قطعه سی محرر در که ، بواثرک آدبی صراحة «تلخیص الحکم» اولارق کوستریور . حالبوکه ۲۳۴۸ نومروده مقید نسخه نیک ده صوکنده اون ایکی بیتدن متشکل بر مثنوی وارد در که ، اونده ده : (بولدی بمجموعه تلخیص النصایح دیوانام) مصراعی اوقونمده در .

(۷) *مقدمة الاضرار* . قینه لی زاده علی چلبینک « اخلاق علانی » سنک بر خلاصه سی اولان بورساله نكده مقدمه سنده «... جمله نك مال و مزایا سنی حاوی اخلاق علانی در كه فحول علما و وجوه فضلا جزالت تراکیب و وجازات عبارات سده مته قدر لر . لکن بعض کسه لره بی تعمق نظر فهم وادرا کی عسیر اولغین تعمیماً لنفعه ضبط و حفظی مقتضی اولان مواد کمال ایجاز ایله انتخاب اولونوب خلاصه الاخلاق تسمیه اولندی « دیور . اثرک انتها سنه غلاوه ایتمدیکی بر منظومه ده شو مصراعلر واردر :

انفالم کورونجه پیر خرد	تسلیت رسمنه اولوب ذاهب
دیددی پیغوله فلا کتده	قاله لی دل شکسته و خائب
آفرین ایتمیوب اضاعه وقت	ایلدک ینه بر اثر تائب ...

بورساله نك کوزل بر نسخته سی حمیدیه کتبخانه سنده ۶۴۷ نومروده مقیددر . دیگر بر نسخته سی نور عثمانیه ده (۲۳۷۶) نومروده در .

(۸) *اصمدالانوار فی ترجمه مشارع الانوار* . حدیثه متعلق اولان بو اثری حکمدارک امریله قلمه آلمشدر . بشیراغا کتبخانه سنده (۸۷) نومروده مقید کوزل بر نسخته سنک خاتمه سنی متعاقب بوش قالان ایکی اوچ صحیفه دن صوکر کوزل بر تعلیق ولعل بر مر کبله شو قطعه یه تصادف ایتدم :

تائب شغل ایدوب بو ترجمه یه	ایدیجک کنج اتزواده قرار
دیددی هاتف پسند ایدوب تاریخ	احسن الفعل واحمد الانار

عینی نسخته باشنده ده شو عباره موجوددر : « تحفه الابرار ، مطالع الاسرار ، مطالع انوار ، مبارق الازهار ، روضة الازهار ، شیخ زاده ، کشف المشارق . تتبع اولنان شروح معتبره بونلدر » .

(۹) *صریح اربیعین شری* . بوندن بالوسیلله مقاله مک بدایتنده بحث ایتش ، حمیدیه کتبخانه سنده ۲۲۹ ، ۲۳۰ ، ۲۴۸ نومرولرده مقید اوچ نسخته سی اولدیغنی و ۲۲۹ ، ۲۳۰ نومرولی نسخته لره نظراً اسمنک « صحت آباد » قونولش بولوندیغنی سویله مشدم .

(۱۰) *نمار الاسمار* . بو اثرک بر نسخته سنی ، بوکون دارالفنونه آلمش اولان رضا پاشا کتبخانه سنده ۱۸۱۱ نومروده مقید اولارق بولدم . تائب مقدمه ده دیورکه : « معلوم اولاکه قواعد تالیفی حکمت علمیه اوزرنده مبتنی اولان کتابلرک احسنی کتاب کلمه و دمنه در که حکمای هند طرز خاص اوزره تالیف ایدوب حکمت و فضله لهو و هنرک میاننده کمال اختلاف واریکن

برطرفه امتزاج برطرفه ایتلاف و یروب طرز کلامی اکثر طباع میل ایتسون دیوامثال و افسانه اوزره وضع ایشلردر . وزبان وحوش ولسان بهایم و طیوردن اصناف روایات و حکایات تقریر ایدوب ضمننده انواع فواید حکمت و میامن نصحت مندرج قیلمشلردر . تا عاقل تنصح ایچون مطالعه سینه بهانه و غافل تنزه ایچون داستان و افسانه قیله »
صوکر ابواثرک مختلف لسانله ترجمه اولوندیغندن ، قانونی دورنده ترکیه یه ده نقل ایدیلدیکنندن بحث ایدیور . بر معتاد « طی اطناب ایله اذهان مستمعینه تقریب و ترغیب ایچون ، خلاصه مقصود ایجاز و اختصار اوزره تحریر و ترتیب » ایدیلدیکنی آکلاتیور .

محاسن الادبک تلخیصی . — محاسن الادب ، کنه الاخبار صاحبی « عالی » نك اثری در . عالی ، عرب عالم لندن « ابو عثمان عمرو بن جاحظه ک » منهاج السلوك الى آداب محبة الملوك « عنوانی کتابخی ، عثمان زاده نك افاده سینه کوره « بعض ضمایم نافع ایله » ترکیه ترجمه و « محاسن الادب » تسمیه ایشلدر . تائبده عالی نك « مراسم آداب سخنوری به مراعات ایتیوب ربط سر رشته مقاله کلفه تکررات بیال پیچ اندر پیچ ایله اطناب و ضحن و افاده مرآمده بی مساس مناسبت نظم بی نظام و نثر غریب الانتظام هیچ اندر هیچ ایله اسهاب ایتدیکی اجلدن نظر اعتباردن سقوط مرتبه لرینه قریب اولغین فقط بعض ابیات بی نظام و تعبیرات بی انجامی تجرید و تغییر و فصول مذکوره حاوی اولدینی قصص و اخبار و نوادر و اثارک مجموعی علی وتیره الایجاز روزمره تعبیر ایله کشیده بسلك تحریر « ایتدیکنی قید ایدیور . و « ناظم مناظم بلاد و عباد ، قائد کتبیئه عدل و داد ، مایه ایتم ثغور اسلام ، پیرایه صحایف شهر و اعوام » دیه اوزون و صفرله تعزیز ایتدیکی داماد ابراهیم پاشایه تقدیم ایدیور ، متعاقباً اوتوز کسور بیتلك برقطه یازیور . بوقطعه هم عالی به تعریض ، همده کنديسنك حیاته متعلق بعضی خصوصاری محتوی اولدینی ایچون دفته شاباندر :

بونسخه مترجمه کیم انتخاب اولوب	ایجاز وجهی اوزره یازلدی عبارتی
اصلیده پاك اثر ایدی الحق اولیدی کر	تعبیر دلپذیر ایله نوعاً سلاستی
عالی کبی سخنور عالی طبیعت	دوشمزدی بویله طرح ایده رسم براعتی
تکریر لفظی قند مکرر صانوب مکر	زعمنجه سجع فقره به قیلمش رعایتی
یعنی ولا جرم ایله مملو فسانه بی	ترك ایش اولسه بش جز ایدردی تجارتی
پیرانه سر اولوب سلس القوله مبتلا	وار ایسه ایتدی غفلت ایله بوقباحتی
تنقیح ایدوب کتابخی وردم رواج نو	طی آیتدین فصول اصول حکایتی
تجرید ایدوب تکریر الفاظی فقط	بسط ایلدم تمام مزایای حکمتی

تعبیر روزمره ایله ایلم ادا
تلخیص ایتدم امر ایله برهفته ده ولی
تطبیق اولسون اشته کتاب اصل نسخه یه
منشی اودرکه قافیه وسجعه باقیوب
توحیه چشم رغبت ایدرسه افندیمن
اول داور قلمرونظمم که شوق ایله
قلمم خروش بحر بیانم که استم
تألیف نومهاله یه ده واردر اقتدار
چوقدن هلاک اولوردم اگر ایتسه دوا
کیم بیلیم ایشه حق بیلور ای داور کرم
مشار لطف سابق پیوسته لا حق
عهد ایلم خدایله شمدنکیرو اگر
وقف ایلیوب لسانی وصف چیلکه
انشاد نوقصاید حسان پسند ایله
نائب قولاف دعوی عرفانی اېسم اول
قاضی کوبنده ایله دعا یه مداومت
کلشنرند اول سحری ممد هزار
بو تلخیصک تمیز و مذهب بر نسخه سی کتبخانه عمومیده محفوظ مرحوم حسن فهمی
پاشا کتابلری آراسینده (۱۲۹) نومروده مقیددر . دیگر بر نسخه سی خالص افندی
کتبخانه سینده (۶۰۹۷) نومروده در . بو، اوقوناقلیجه بر تعلیق ایله یازیلشدر . فقط مذهب
ده کیلدر . اوچنجی بر نسخه سی ینه خالص افندی کتبخانه سینده (۶۶۹۴) نومرولی مجموعه
ایچنده در . بو مجموعه ده دورت رساله واردر . برنجیسی تأبک حقیقه الملوکی ، ایکنجیسی
حقیقه الوزراسی ، اوچنجیسی دلاور زاده نیک ذیلی ، دردنجیسی ده « محاسن الادب » ک
تلخیصی در . « نائب » یوقاریکی منظومه ده :

تلخیص ایتدم امر ایله برهفته ده ولی
دیور . فی الحقیقه بو نسخه نیک صوکنده « محمدنجیب » طرفندن یازیلش اوفاق بر منظومه
واردر . بونده دمنیلور که :

اولدی تلخیصه شوقیه راغب	حضرت نائب فضیلتکار
بارک الله زهی دل ضائب	یازدی یعنی محاسن الادبی
سال اتمامنه اولان طاب	اسم نونسخه بی حساب ایتسون
قیلدی احیا خلاصه نائب	اثر عالی سخنکونی
شبه یوقدر نجیب اولور کاتب	بویه باکیزه طرحی تبیضه

اسم نو نسخه (تلخیص ۱۱۳۰) اولسه کرک . نجیب ، اودور شاعرلرندن اولوب مرتب دیوانی بولونان «صو یولجی زاده مصطفی افندی» نك داماد زاده سی خطاط «محمد نجیب بن عمر» در. [سالم ، ص ۶۵۴ - مستقیم زاده ، تحفة الخطاطین] . مع مافیه ، املاسنك بوزوقلقرینه نظراً ، بو نسخه دوعرودن دوعرویه نجیبك یازدینی نسخه اولمایوب اوندن استنساخ ایدلمش برنسخه اولمالیدر .

عثمان زاده نك بو طرز زده ، یعنی تلخیص واختصار صورتیه قلمه آلدینی بلکه برایکی رساله سی داهواردر ، بیه میورم . اثرلرینك اکثرینك مقدمه لرنده اعتراف ایتدیکی اوزره ، بونلری زباندرازلقدن ، هجاولقدن ضرر کوره رك ، ناچار اوزوا گوشه سنه چکیلدیکی هنکامه ده ، وقت کچیرمك ایچون یازمشدر . مع هذا بونلرك «هربری میانه ناسده مقبول وقرین اعتبار» اولمشدی [۱] .

• •

قناعتجه ، تأبک ، زماننده قازاندینی شهرته سبب ، حاضر جوابلنی ، زباندرازلنی در . بوتون شعرلینی کورمه مه مکله برابر آلد ایده بیلدیکم منظومه لريله شوکا حکم ایده بیلدم که او ، ندیم کی یکی براسلوب ، یکی برتحسس طرزی کوسته رمك شویله دورسون ، کندیسندن اول یتیشن ، ویالکزدورنده ده کیل ، دیوان ادبیاتك قواعدینه ، استه تیکنه واقف اولانلرجه هرزمان اوزمروی صنعت طلمی ایچون استادتلقی ایدیله جکنه شبهه اولمایان «نابی» نك سلاستنه بیله یاقلاشامشدر . ریک پارچالری چوقدر . هیچ شبهه یوق که «رئیس شاعران» تعیین ایدیلدیکی زمان ، دورك یکانه استادی صایلمیوردی . ذاتاً «نابی» نك وفاتندن صوکره شهرتلی شاعرلر موجود اولقله برابر - اعجازینی ، نفوذینی بوتون معاصرلرینه سیاناً طانتمش کیمسه یوقدی . او پایه یی قازانماسی ، حکمدارک ناکهای برهوسيله ، خوشکو شاعره ابراهیم پاشانك برجهله سی سبب اولمشدر ، دینه بیلیر . احمد تأبک اک دفته شایان جهتی اجتماعی حادثه لرندن متأثر اولماسی ، دیوان ادبیاتنك حیاتدن اوزاق صنعتی آشارق مثلاً بریانغین ، بربهالیلق سببيله خلقك دوچار اولدینی اضطرارلری نظم وافاده ایتمه سیدر .

اسقولاستیک ذهنتدن آریلامایاجنی درکار وطبعی اولقله برابر ، نژده ممکن مرتبه ساده لکی التزام ایتمشدر . منشآتک باشنده : «... ومکتوبك الفاظی مأنوسه الاستعمال وبلاغت اشتمال اولق کاتبك اداب لازمه سندن در . زیراسلاست تعبیر وزراکت کلام ، محسنات انشادندر . منشی اکا دیرلرکه فکر قویم وطبع مستقیم صاحبی اولوب علوم عربیه وفنون ادبیه یی کاینغی بیله و تراکیب بلغاواشعار فصیحایی کثرت تتبع ایله ثبت صحیفه حافظه ایدوب

استعمالات لایقہینی ضبط و فقرہ لری بربرینہ بر وجهله ربط ایلہ کہ کلامی شائبہ سقامتدن مصون اوله ؛ یاخود خوش آئنده الفاظ و روزمرہ آداییله سوزہ نظام و یروب معنای مقصودی احسن وجهله تقریرہ قادر اوله . حالا متداول و مرغوب اولان اسلوب بوسیاقده یازیلان مکتوبدر . زیرا فی زماننا غایت منشیانه مکتوب نه اوقونور ونه زیاده عامیانه کاغده باقیلور ».

معاصرلری اولان منشیلرک یازیلریله مقایسه ایدیلینجه ، تائبک بو فکره آشای بوقاری رعایتکار قالش اولدینی کورولور . حالبوکه او عربییه فارسییه ، یالکیز اوقومق ده کیل ، قونوشمق صورتیله واقفدی [۱] ؛ نته کیم آراصیرا بوشکلده هنر کوسترمک ایسته نیجه ، قلمی ، دیوان ادبیاتنک اک استاد قلملری درجه سنه درحال چیقویرمشد .

* *

غزللرینه کلنجه :

سبز قفتان کیوب اول تازه جوان سرو سمی	کلستان دل عشاقده در جایکمی
کلشن کوکله کلسه اکر اول سرو روان	عجبا چشم کهریار اولمز سیرکمی
عکس رخساری ایله اشکمی کلکون ایتدی	لعل لبدن طلوردر چشمی سن صمنه تپی
صالئور طوبی مثال اول صنم سیم عذار	تائباکرد صفت اولمیسک خاک رهی

و :

میم دهنک رشکده چشمه حیوان	عیسی لبک زنده کن کشته هجران
کلغنجه کلزار هوس لعلکه دلبد	ای غنچه فک غنچه کل باغچه جان
حال ذقنک دانه سودای تمنا	برچین کلک شاخچه سنبل وریحان
پیکان مزهک رخنه فزای دل عشاق	لخت جکرم اول هدف ناوک مزکان
مرغ دل و جان پنجه شاهینکه تسلیم	وحشت زده آهوی ختن چشمکه قربان
پیتاب اولور اول تابش رخسارکه آتش	برتاب اولور اول لعل لبکدن کل خندان
کورسهدی کر آهنگ خرامک چن ایجره	صائمز ایدی ایکی طرف سرو خرامان

کی پارچالر اودورک همان هر شاعرنده بولونابیلیر؛ یعنی تائبه هیچ بر خصوصیت ویرمز .

خلاصه، عثمان زاده احمد تائب افندی، چلبی زاده نك دیدیکی کبی، بالخاصه «غریب فیضه مظهر و انتاج مرام ارباب حاجاتده مزاح آلود کلماتی امثالنك صبر و ابرام ایله نیازندن زیاده مؤثر» اولماسی حیثیتیه، دورنده چوق شهرت آلمش، ظریف، نکته پرداز بر آدمدی. کوزه لجه برغزلیله سوزیمه نهایت ویریورم :

اولی پك شوخدرکیم مبتلاسی آرتر اکیسلمز	اوطفل نازپروردك جفاسی آرتر اکیسلمز
اوکافر ماجرادر ماجراسی آرتر اکیسلمز	کوکل دیر ایچره برترسایله زناربند اولدی
اکرچه باده قالدوبلاسی آرتر اکیسلمز	خرابات السنت مستی اولق خیلی مشکدر
نه چاره سوزش واحسرتاسی آرتر اکیسلمز	بلی بزم وصالک نغمه شوقده وارا ما
خیال دیده ده آب و هواسی آرتر اکیسلمز	نیجه وقت اولدی تائب بزکه مهجورستنبولز